

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 ună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătiindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr., a treia-oră 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăce Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numele singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiun.

Numele singuratici à 20 bani se vând la librăria G. Cârjan, Ploști.

Fără drept de apel.

(§). Cunoaștem bine administrația ungurească. Știm cum judecă forurile administrative în chestii supuse cercului lor de competență. Nu *faptul* se pune în cumpănă, ci *persoana*. Dacă persoana e acreditată din punctul de vedere „patriotic”, achitarea e aproape sigură, în cazul cel mai rău pedeapsa e minimă. O nimica toată; o simplă formalitate, ca să se astupe gura celor „grăitori de rău”. Dacă persoana nu laudă guvernul, ci îndrăznește chiar să-l critice faptele „patriotice”, se aplică paragraful cel mai aspru și maximul pedepsei. Căci așa cer „interesele de stat”.

În chestii de colorit național e și mai frumos. Aici forul prim, fibirul, primarul sau șeful poliției, nu aduce nici-odată hotărârea de capul său, după-cum îi dictează legea și inima, ci consultă întâiu pe superiorul său, pe vicecomitele, care formează forul al doilea. Acesta earăși consultă pe fișpanul și la oaltă compun sentența, înainte de a se începe procedura, înainte de a se ști că cel cu pricina cere păcat are și între cari împrejurări a săvârșit păcatul ce i-se impută.

Natural apoi, că împricinatul poate să se apere în modul cel mai elocvent; poate se aducă dovezile cele mai zdrobitoare pentru nevinovăția sa, — va fi totuși pedepsit, fiindcă sentința îi era croită încă dinainte.

În chestiile gingașe de tot, se cere chiar și opinia guvernului, înainte de a se publica sentința. De aici vine apoi, că în chestii naționale, nici o sentință a forului de jos n'a fost schimbată și nu va fi schimbată de forurile înalte. Nici nu se poate altcum. Toți au fost și sunt angajați în cauză, dela fibirul până la ministru, prin urmare nu pot să se desavueze unul pe altul, căci s'ar desavua fiecare pe sine însuși.

N'am avut nici un folos de multele recursuri și apelațiuni, date în contra sentențelor forurilor de jos administrative, pentru-că nici un rezultat bun nu ni-au dat; dar' le-am făcut totuși totdeauna, mângându-ne cel puțin cu faptul, că *avem dreptul* să cerem revisuirea și schimbarea sentențelor nedrepte și asupritoare. Știam că cel puțin în *teorie* există anume forme legale, cari obligatoare ar fi să fie pentru toți, dela slujbașul dela stat până la ministru.

Astăzi ne aflăm pe pragul unei mari inovații în direcția aceasta, o inovație, pentru care administrația din Africa cea mai întunecoasă trebuie să invidieze administrația noastră ungurească.

Guvernul maghiar e pe cale de a ne „dispensa” pentru viitor de multele recursuri și apelațiuni, scutindu-ne de o muncă zădarnică, care nu ne-a fost de nici un folos. De ce să mai dăm recursuri, de ce să mai apelăm, când toate ni-se resping și totdeauna „se aprobă sentința forului prim, din motivele înșirate?”

E prea bun și prea părintesc guvernul maghiar, față de noi; și n'are decât să continue cu dragostea, ca să vedem unde va eși. Începutul făcut de atotputernicul protopretor din *Baia-de-Criș* vedem că e bun; admirabil de bun. Poftim și continuați, domnilor, scoateți-ne cu totul din cadrul legilor și din cadrul dreptului.

Cetitorii știu ce bravură a făcut acest pașă cu sediul în *Baia-de-Criș*. A pedepsit pe toți episcopii bisericii gr-ort. române din cercul său, pentru-că colectând bani pentru monumentul lui Șaguna, au împlinit un ordin primit dela consistorul arhiepiscopal din Sibiu, dela autoritatea lor supremă bisericească. Și i-a pedepsit fără drept de apel! Oamenii n'au voe nici să ceară revisuirea și constatarea nevinovăției lor. Au să se supună sentinței volnice, croită de organul unui guvern volnic,

fără nici un cuvânt de reprobare sau protestare.

Departa a ajuns administrația ungurească în „perfecționarea” sa! Dacă ar trăi baronul *Sennyey* nu s'ar mai mulțumi nici el cu epitetul de „asiatică” ce i-l dase pe vremuri, ci ar trebui să-l caute altul. În Asia poate-că s'au schimbat oamenii de atunci, spre mai bine, cum s'au schimbat și la noi, spre mai rău. Ai noștri merg cu pași repezi spre vremile trecute, nu prea glorioase pentru sentimentul de drept și dreptate al Maghiarilor.

După-ce va prinde teren inovația asta, de a ne judeca *fără drept de apel*, și va prinde, sigur va prinde, căci se face în „interesul” nostru: n'are decât să se mai introducă de nou „derețul”, ear' în cele din urmă spânzurătoarea la marginele fiecărui sat românesc, și ea că ne aflăm în plină stare a veacurilor trecute, când solgăbiraale erau domni și stăpâni pe viața și pe averea cetățenilor!

Grozav de putrede trebuie să fie temelile unui stat, în care organele guvernului își permit, își pot permite, încălcări de lege atât de revoltătoare cum e cea introdusă de protopretorul din *Baia-de-Criș*!

Grozav de miopi trebuie să fie oamenii, cari să dorească astăzi după stările de drept din veacurile trecute, în cari legea era „derețul”, ear' paragraful era „focoșul”!

Stăpânitorii noștri sunt oameni, cari se joacă cu drepturile cum se joacă moștenitorul ușuratic cu averea rămasă dela alții și adunată de alții. Nu știu prețuri nici ei drepturilor, cum nu știu prețul moștenitorului ușuratic banul, pentru-că nu ei le-au câștigat, ci *le-au primit de gata*.

Și oamenii acestia n'au pricepere nici pentru istoria lor proprie; pentru-că dacă ar ave, ar trebui să știe, că totemai vremile pe cari vreau ei să le reînvie, vremile volnicei orbe au dat naștere unui *Dozza* și unui... *Horia*. Și în interesul lor ar fi să nu-și dorească aceste vremi.

Interesul lor ar cere ca zilele triste din istorie să nu fie — reînviate. Dar' orbul nu vede, surdul nu aude!

Sibiu, 17 Februarie n.

Frații pentru frați. Ni-se scrie din București că dl Demetrescu-Brăila, președintele comitetului național studențesc a primit o scrisoare din Turin dela dl Giglio Tos, președintele federațiunii internaționale a studenților universitari, în care dl Tos vestește purtarea studenților unguri și decizia ministrului de instrucție maghiar, prin care au fost excluși studenții români dela universitatea din Oradea-mare. Această faptă o califică de barbarie care nu face cinste civilizației secolului nostru.

Bánffy șovinistul. Foile guvernului ne pun în vedere, că în curând are să apară o broșură sensațională, în care se va dovedi cum Bánffy „a adus pe împăratul Wilhelm II. la Budapesta”, cum Bánffy „a pus la părete pe agitații naționali” și cum Bánffy e cel mai mare și mai unguresc bărbat de stat pe care l-a avut Ungaria.

O să fie frumoasă, și dacă ni-se va trimite și nouă vom reveni.

Prigonirea tricolorului. Guvernatorul Bucovinei a dat ordin autorităților administrative, invitându-le să urmărească și se dee în judecată pe toți aceia cari ar purta tricolorul românesc.

Bietul tricolor românesc. Cum e de urgisit și persecutat pretutindenea în — casa sa!

Crisa.

Conferența liberalilor. — Declarația lui Széll. — Viena pune pedecel. — Trătirile continuă. — Din parlament.

Mamelucii lui Bánffy, absenți din capitală, sunt chemați pe cale telegrafică la Budapesta, ca șeful să le facă raport despre cele pățite la Viena. Conferența partidului guvernamental din dietă e convocată pe astăzi, la orele 6 și jumătate, și Bánffy va face în ea importante declarațiuni. Cei din tabăra sa cred, că aceste declarațiuni se refer la „măsurile energice” pe cari guvernul, cu încuviințarea Coroanei, e decis să le iee pentru a restabili stările normale în parlament, — pe când cei din opoziție cred că Bánffy va comunica simplu credințioșilor sei că se retrage, și că Coroana a însărcinat pe Széll, deocamdată numai cu continuarea tratativelor de împăcare cu opoziția.

Cele mai multe gazete din capitală sunt de părerea, că partea personală a crizei nu s'a rezolvat în consiliul de Coroană. Monarhul a luat numai informațiuni amănunțite despre situație; a ascultat apoi propunerile guvernului, despre măsurile ce are de cuget să le iee, atunci când tratările de pace nu vor avè rezultatul dorit, pe cari *le-a aprobat* și a însărcinat pe Széll ca acum direct, cu încuviințarea deservită a guvernului să continue tratările cu opoziția. Se zice că Széll ar fi aflat o formulă potrivită pentru punctele de neînțelegere, care ar mulțumi și pe guvern și pe cei din opoziție.

Despre cele petrecute la Viena, Széll a făcut de altcui unui ziarist maghiar următoarele destăinui:

— „Toți cei-ce se tem de rezolvarea personală a crizei, vor fi plăcut surprinși, fiindcă M. Sa nu a decis în direcția aceasta; nu e nici oportună și nici actuală rezolvarea personală a crizei. M. Sa va rezolva această parte a crizei numai atunci, când se va convinge că Bánffy trebuie să plece și fără indemnizare.”

Budapesti Hirlap, contrar celorlate foi din capitală afirmă, că Bánffy a venit bătut dela Viena, fiindcă Coroana nu l'a acceptat toate planurile. M. Sa s'a opus în modul cel mai declarat propunerii lui Bánffy, că în cazul, când opoziția nu ar primi compromisul așa cum îl dorește guvernul și partidul său, guvernul se poate dizolva dieta. Coroana ar fi declarat, că nu va aproba nici-odată ilegalități și încălcări de constituții, ear' dizolvarea camerei, înainte de votarea bugetului sau a indemnizării, n'ar fi alta.

Natural, că opoziția vede acum în persoana lui Széll nu numai pe viitorul prim-ministru, ci și pe omul care va face ca din actualul partid guvernamental și din partidul lui Apponyi să se formeze un nou partid de guvernament.

Nu e exclusă posibilitatea însă, ca mamelucii lui Bánffy să insceneză în astă-seară o demonstrație puternică în favorul lui Bánffy, cum au făcut-o la timpul său și cu *Weckerle*, ear' în modul acesta se silească Coroana să-l mențină pe Bánffy la putere.

Din Viena se telegrafează de altcum, că guvernul austriac încă începe să facă greutate guvernului maghiar și se pună pedeci legării compromisului, și anume, pentru formula lui Széll, referitoare la legarea pactului între Austria și Ungaria. Cei din Austria țin adică formula de păgubitoare intereselor austriace.

Pe lângă toată nesiguranța situației însă, delegații partidelor opoziționale însărcinați cu continuarea tratativelor, s'au întrunit ieri în conferență și au discutat asupra ultimului răspuns al guvernului, și asupra răspunsului ce ei îl vor da guvernului. Probabil vor rămâne și ei, ca guvernul, pe lângă răspunsurile din trecut.

În parlament s'a continuat în ședința de ieri, — prima după vacanța de opt zile, — plictisitoarea *obstrucție tehnică*, cu votările ei nominale. Lumea era însă întreagă în incintă, unde se discuta cu mare îngrijire evenimentul zilei — consiliul de Coroană dela Viena.

Dela Orade la Cluj.

Cluj, 15 Februarie n.

Orgiile șovinismului s'au înmulțit, și în sălbăticia lor dușmanii de veacuri ai neamului nostru îi sîrbează triumful. Patria e mântuită și *academia de drepturi din Oradea-mare e scăpată de Valahii rebeli*.

Lupta sfântă ce de veacuri o purtăm pentru limbă, neam și moșie, a cerut earăși jertfe, și 17 tineri bravi, cu bărbăție și neșovăielnicie adus-au aceste jertfe pe sfântul altar al ideii naționale, ca sfânt prinos al iubirii lor de neam.

Brav ați început lupta, dragi colegi, în frunte cu bravul și iubitul nostru *Bolcaș*! Dar' ura șovinismului v'a lovit amarnic și greu; mai întâiu pe el, pentru-că capul vostru a fost, cercând să-l nimicească, și pe voi să vă înspăimînte!

Dar' nu l'a nimicit și nu v'a înspăimîntat! V'a lovit și v'a oțelit!

El va pleca dintre voi, pentru-ca bogat în cunoștințe și întărit în puteri să se reîntoarce spre a continua lupta pe calea apucată, uitându-se cu dispreț la pigmeii șovinismului, cari au asvirlit cu tină în el fără de a-l întina, l-au lovit să-l nimicească și nimici nu l-au putut.

Și voi nu v'ați înspăimîntat de barbaria cu care Bolcaș a fost lovit. Solidari cu el v'ați declarat și șovinismul turbat nici pe voi nu v'a cruțat, — v'a silit și pe voi, iubiți colegi, să părăsiți academia din Oradea-mare!

Dar' scopul nu 'și-l vor ajunge nici așa, nu vă vor înspăimînta, oțelite sunt inimile voastre spre luptă, aceiași veți rămâne și de acum înainte, bravi și rezoluți, când e vorbă a lupta pentru binele și drepturile neamului nostru asuprit.

Națiunea poate fi mândră de voi, ear' tinerimea română din toate unghiurile românești vă aduce tributul admirației și iubirii frățești!

Onoare vouă, 17 martiri, în frunte cu prigonitul și mult iubitul nostru Bolcaș!

Șovinismul când v'a lovit pe voi, nu numai pe voi v'a lovit, ci a lovit corpul tinerimei întregi!

Aici nu mai poate fi vorbă numai de o lovitură ce au îndurat-o câțiva tineri pentru-că au cutezat a fi Români, ci de un sistem teroristic ce voește a-l inaugura guvernul unguresc, ca să ne îndușească sentimentele în inimă și să ne înspăimînte de a ne mai iubi neamul și de a mai lupta pentru drepturile lui.

Și tinerimea în fața acestor nelegiuri nepăsătoare nu poate sta, nu poate lăsa să se împămîntenească acest sistem barbar și asiatic; nu poate fi terorizată.

Să protestăm, dar' să protestăm solemn și maiestos cu toții în unire, căci protestele singuraticilor se perd și nu pot avè efectul ce l'ar avè protestul comun al tinerimei întregi.

Să-și ridice earăși glasul tinerimea revoltată, și în o falangă puternică să se stringă, ca să arătăm că șovinismul nu ne înspăimîntă, și tinerimea aceea care a făptuit *Replika*, va mai fi încă în stare a-i demasca încă odată înaintea lumii întregi și a-i arăta în adevărata lor lumină!

Numai unire și dragoste frățească spre muncă comună să avem...

Și vom avè!...

Dela Oradea-mare la Cluj!

Dela Ana la Caiafa!

Dela Golgota la altă Golgotă!

Și ați venit!

Ați venit în această Golgotă, pentru-că viteji sînteți și afară de Dumnezeu știți că n'aveți să vă temeți de nime!

Bine ați venit fraților! Bine ați venit bravilor, prigonitorilor colegi, în mijlocul nostru, al colegilor și admiratorilor voștri!

Ura și barbaria v'a alungat, de acolo, însuflețirea și iubirea din partea noastră vă primește aici.

Să înșeală amar prigonitorii voștri, când cred, că lovindu-vă pe voi ne-au înspăimîntat și au slăbit puterea de luptă a tinerimei. Cu forțele voastre, ale noastre forțe s'au întărit și mână în mână cu voi, vom lupta mai departe pentru drepturile neamului nostru, jertfindu-ne unul pentru toți și toți pentru unul! Jurământ vom pune și jurământul cu fapte îl vom sigila.

Deci bine ați venit, iubiților colegi, în mijlocul nostru, ca să formați cu noi împreună o falnică falangă de luptă.

Noi suntem mândri de voi și ne vom arăta vrednici de iubirea voastră. Bine ați venit!! — ES.

Prigonirile mele.

Reamintiri de

Lucian Bolcaș.

(Urmare).

Pentru răceala dintre Români și Unguri — răspundeam eu — află în general o explicație mai îndepărtată în relațiunile vieții publice a acestor două popoare și o altă explicație mai apropiată a află în frecările, ce se fac când se întîmplă de tinerii români și unguri se mai apropie. În special, am auzit, când am venit la Oradea-mare, că mai nainte cu câțiva ani la o serată de cunoștință s'au întîmplat scandaluri între Români și Unguri, după-ce s'au fost depărtați profesorii. De atunci Români nu au mai luat parte la serata de cunoștință cu Ungurii, ci au ținut în tot anul singuri o serată de cunoștință. Cred, că și pe celelalte terene serva datează tot dela incidentul petrecut la seara de cunoștință. Abstrăgînd dela casurile, când se urmărește scopuri exclusiv maghiare și străine de noi, am susținut aceste relațiuni așa cum le-am aflat, pentru-că nu aveam poftă să dăm ocazie la casuri, ca acele dela cea din urmă seară de cunoștință, la care au participat Români. De când sunt eu la Orade nu știu nici că Români ar fi fost invitați vre-odată cu atât de multă insistență la o petrecere ungurească, nici că ar fi fost tineri maghiari într'un număr observabil la petrecerile românești. Din'contră, abstrăgînd dela acei, cari veniau în calitate de raportori, abia era unul-doi, cari se întîmpla, să aibă vre-un prieten mai confident între noi.

Sipos susținea una, că: *da*; eu, că: *ba*, și am trecut peste acest punct, fără de a ne convinge.

În ce privește doliul pentru moartea Împărătesei-Regine am răspuns, că eu unul nu am fost la biserică, pentru-că nu am avut știre și dacă nu au fost nici alții, vor fi lipsit pentru același motiv. Nimărui nu l'a venit în minte până aci, să acuse pe Români despre un sentiment dușman dinastiei. Eram pe stradă, când am auzit că se ține ședința de doliu, am venit și am aflat acolo Români destui. Nu am purtat florul, pentru-că nu știam cum să ne orientăm cu el. Am văzut câțiva Unguri purtându-l. Am auzit apoi, că s'ar fi ținut în privința aceasta o ședință. Dar' am văzut și Unguri, cari nu îl purtau. Noi n'am avut nici o știre despre acea ședință, nu am fost chemați la aceea, nici nu ni-s'au comunicat hotărârile ce se vor fi luat. Poate, că Ungurii, ce nu purtau florul de doliu încă vor fi fost neorien-

tați. Accentuez încă odată, că orice abținere în această privință, întru-cât a fost vre-o abținere — nu a fost intenționată.

Sipos a apucat să discute, că nu am fost, Români, la sedința de doliu și că Ungurii toți au pus florul. Aci ear' nu ne-am convins. Am răspuns mai departe, că toată rețeaua dintre Români și Unguri a fost ea dela sine și nefăcută de nimeni.

— Corpul profesoral știe, că d-ta ai rol de conducător între tinerii români. E adevărat? — m'a întrebat Sipos.

— Da, întru-cât am fost ales președinte.

— Ai fost? Dar' acum cine e?

— Încă nimeni, pentru-că în acest an nu s'a făcut alegere.

— D-ta, ori altul având acest rol, nu fi sfătuit pe ceilalți să nu se amestece printre Unguri?

— Nu era nici o trebuință, pentru-că nu se gândia nimeni dintre noi la o încercare de a realiza relații mai intime cu Ungurii. Știind bine, că o atare încercare ar înăpăși și mai mult fără de întârziere relațiunile.

— Nu afli d-ta, că ar fi binevenit timpul, ca această rețea să fie înlocuită cu o apropiere din ambele părți?

— Chiar agitațiile zilelor din urmă vor face să întârzie foarte mult acest timp. (Va urma).

Chestiuni școlare.

La chestiunea foilor pedagogice.

De pe Murăș, Febr. 1899.

Când s'a ivit în coloanele »Tribunei« ideea edării unui supliment pedagogic la »Foaia Poporului«, deodată s'a ivit și o dispută pro și contra punerii în viață a acestei reviste, ce ar umple un gol prea simțit la toți învățătorii noștri.

Am petrecut cu interes și atențiune toate desbatările și deși imi propuseam a nu intra în desbatere, totuși trebuie să o fac aceasta, pentru-că ved că unii dintre domni combatanți și-au părăsit terenul național trecând cu totul pe cel confesional.

Începutul l-au făcut unii învățători gr-cat. în coloanele »Tribunei«, combatând aparițiunea aceluiași supliment pedagogic. Aceasta apoi a dat naștere, după-cum știm, la »Foaia Școlastică« în Blaj.

Acestor învățători le-a secundat în coloanele »Tribunei Poporului« unii învățători bănățeni, apărând interesele »Foilor Pedagogice« din Sibiu.

Din aceasta reiese că »divide et impera« la noi are aderenți, sau separatismul e pus mai pe sus de interesul comun.

Adorez religia în care am născut și crescut și mă închin ei mai pe sus de toate, însă cauza aceasta fiind comună, de ce se nu o tractăm din punct de vedere românesc? și de ce se nu avem un organ comun, care să fie

privit cu aceeași mândrie și bunăvoință de învățătorul gr-cat. ca și de cel gr-or.? și viceversa, pentru-că frați suntem și fii ai aceleiași mame.

Basat pe acest principiu, la chestiunea suplimentului pedagogic, despre care discutați, ar trebui, dlor învățători, să vă dați seama de timpul și împrejurările în cari trăim, — de scopul și interesul imens, ce ați trage din apariția lui, prin perfecționarea în ale școlii și de marele scop ce urmărim ca Români pe terenul pedagogic.

O atare foaie pedagogică numai servicii bune ne-ar pute face, cari ne-ar servi ca material solid la clădirea mărețului edificiu »perfecționarea învățătorului român și a școlii sale«, la care neamul întreg cu atâta înțelegere lucrăm.

Să spunem însă adevărul: pentru așa ceva ne lipsește interesul și spriginul ce se cere dela noi.

Acestea ne fac ca să discutăm un lucru, — o cauză comună, — a cărei scop este sfânt și în jurul căreia fără șovăire, ar trebui să ne grupăm cu toții din toate punctele de vedere.

Suplimentul proiectat nu a apărut, dar' totuși onor. Redacțiune, cu considerare la împrejurările noastre, a deschis o rubrică în »Foaia Poporului« pentru chestiuni școlare, pentru-că îi împărtășim recunoștința și mulțumita noastră.

Chemarea învățătorului român este a educa și a instrui. Așadar' după numele co-l purtăm acestea au să aibă aceeași direcțiune basată pe religiozitate și moralitate. Pentru-că știut este, că studiile teoretice, ce se predau în preparandii sunt numai o simplă direcție, cu cari mergem pentru perfecționare în viața practică.

Aci însă — ca să ținem cont de progresul lunei — trebuie să avem și să susținem foi de specialitate.

E drept că noi am avut și avem atari foi, durere însă — că deși în jurul acelor s'au grupat puteri excelente pe terenul pedagogic — totuși acelea din cauza neinteresării corpului didactic dela școlile românești și a inteligenței noastre, după câțiva ani de viață au apăs din cauza deficitului și a abonamentelor restante, cari în general sunt cauzele încetării foilor noastre.

V'o spun din experiență, că o atare foaie de specialitate pedagogică e foarte greu sprigină, și dacă scrutam apoi ne vom convinge, că o abonează tot numai al 16—20-lea învățător și al 60—80-lea preot, dacă nu mai rău, ba se pot găsi tracte protopopesci unde nici învățător, nici preot și nici chiar protopopul nu au nici o foaie de specialitate pedagogică. Afară de acestea advocații noștri și cealaltă inteligență nu spriginesc cauza de loc, sau foarte puțin.

Aceasta este o iconă fidelă. Eată dar' din aceste cauze trebuie ca învățăminte să iee inițiativa în interesul sau propriu pentru progresarea sa. Nu se ne combatem unul pe altul, fără cu amândouă mâinile să primim ori și-ce, când e vorba de progresul nostru intelectual.

Chestiunea foilor pedagogice cu aceasta n'a încetat, câtă vreme suntem la culmea chemării, datori suntem ca să vorbim de ea, ba să o punem pe un teren de discuție mai larg și anume: pe ce cale am pute ajunge la un organ pedagogic mai mare, mai general și mai bogat?

Aceasta a fost punctul de mănecare, când s'a făcut propunerea cu scoaterea unui supliment pedagogic lângă »Foaia Poporului«. După principiul dela »mic la mare« și cu puteri unite lucruri mari putem face.

Din aceste premise răspunsul prea ușor se poate afla.

În coloanele »Tribunei« s'a zis: că se cere dela învățăminte noastră abnegațiune, interes și sacrificiu.

Tot aceasta o zic și eu în interesul nostru și al școlii române, pentru care scop vin a descoperi o modestă propunere: că prin inițiativa conducătorilor chestiunii pedagogice să cerem spriginul întregii națiuni pentru a crea un fond, din care apoi să se poată redacta o foaie pedagogică, care să corespundă în toată privința misiunii sale și aspirațiilor pedagogice, grupându-ne apoi — fără șovăire într'un cuget și într'o simțire: învățători, preoți, advocați — inteligența și poporul în jurul aceluiași focal științific, spriginindu-l din răspuneri materialicește și moralicește, prin ce am face ca organul nostru pedagogic să vieze cu națiunea română.

Astfel dacă fiecare Român, dela opincă până la vâlcădă — inteligență și popor, ar contribui cu obolul sau la această mare operă vă garantez, că în timp relativ scurt am pute să ne mândrim de rodul jertfelor noastre și să ne fâlim cu o foaie pedagogică, cum are învățăminte celorlalte țări culte și civilizate.

Părerea mea sinceră cauzei și scopului vi-o pun la dispoziție pentru o desbatere obiectivă în interesul școlii și a învățămintei române.

Președintele unei Reuniuni învățătorești.

Cronica zilei.

Sibiu, 17 Februarie n.

D-șoara A. Bărsescu a cedat multelor insistențe și s'a decis să păsească și mâne, Sâmbătă, pe scena teatrului nostru. Se va juca *Eine Liebesheirat*. Duminică, d-șoara Bărsescu pleacă la Brașov, unde asemenea va da câteva reprezentațiuni. Anunțăm totodată că mâne e ultima reprezentație germană în teatrul local. Întreaga trupă pleacă Duminică la Brașov.

Hymen. D-șoara Ana I. Popoviciu, din Aciliu și Ioan Giurgiu, din Orlat, fidanțați.

Necrolog. Primul următor al unui funebra: Eugenia Paraschiv aduce la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților dureroasă știre, că iubitul ei soț Ioan Paraschiv, subjugat reg. în pensie, prim-epitrop al bisericii ort. rom. din Sebeșul-săseș, după un morb îndelungat, astăzi la 2°, ore d. a., împărtășit cu Sf. Taine, în etate de 64 ani, »și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Sebeșul-săseș, în 3/15 Februarie 1899. În veci amintirea lui.

Trei împărați se vor întâlni la manevrele de vară din Austria. După-cum se știe din Viena, pe lângă Monarhul nostru vor lua parte la manevre Wilhelm al Germaniei și Nicolae al Rusiei. În castelul Krasnovitz (lângă Klagenfurt) s'au început deja pregătirile pentru primirea oaspeților.

»Racoțana«, cassă de credit și economii, societate pe acțiuni în Șeica-mare în adunarea generală ținută în 12 l. c. a luat hotărârea cu unanimitate de voturi, de a urca capitalul social dela 20.000 la 50.000 fl., adică cu 30.000 fl. în 600 acțiuni. Alegând totodată în comitetul de supraveghere pe un nou period de 3 ani ca membri ordinari pe domni Iosif Lissai, șef-contabil la »Albina«, Mihail Iltu, silvicultor în Seliște și Ioan Dordea, comerciant în Șeica-mare, ear' suplenti pe domni Ilie Ciuruga, preot în Șeica mare și foachim Vintilă, preot în Calvaser.

Scandal în Oradea-mare. Pe străzile și în localurile publice din Oradea-mare bătăile și scandalele sunt la ordinea zilei, cu deosebire de când tinerimea ungurească de mare speranță apără cu pieptul — ideea. Acum se vestește însă, că scandalele au avansat până în sala de bal. Anume la ultimul bal mascat — unguresc, se înțelege, un fost profesor la un institut privat, infuriat că nevastă-sa s'a dus fără știrea lui la bal, s'a dus în sală și smâncindu-o dela brațul dansatorului a luat-o la întrebări. Tata și fratele nevastei au sărit în apărare și la moment s'a încins o dragă de bătăie — ca la ușa cortului. Tinerimea ungurească va protesta poate că n'a fost avisată să iee parte la — bătăie.

Pacea universală. Ideea minunată a Țarului tot mai mult e spriginată — cu arme și miliție nouă. În Germania s'au înmulțit regimentele de artilerie; în Rusia se îngrijesc pentru puști noi; în Franța, Anglia se organizează marina. Și acum și Austro-Ungaria le urmează — cu puști noi. Se vestește anume, că inginerul cav. de Manlicher a inventat o pușcă nouă cu repetiție. Noua pușcă va avea un mecanism (Verschluss) cu încuietorie centrală (cam ca la carabinerul cavaleriei), apoi țelitorul (grinzul nr. 2) va fi înlocuit cu un cerc de oțel și întreagă țeava puștei va fi acoperită cu lemn și astfel apărătorul de mână nu va mai fi de lipsă. Cu puștile cele nouă deocamdată se vor prevedea vânătorii. În curând apoi se vor introduce și în locul revolverelor pistoalele automate cu repetiție, care sunt cea mai nouă invenție a vestitului Manlicher.

Foc. Din Poiana-Aiudului ni-se știe, că în noaptea din 12 a acestei luni, pe la 1 oră a isbucnit acolo un foc grozav, care ajutat și de vânt, a prefăcut în cenușe 15 ziduri, anume 9 case și 6 suri, rămânând bieții oameni fără adăpost și fără bucate, lipiți pământului. Binefăcătorii, cari ar voi să ajute pe acești nenorociți, să binevoiască a trimite ori-ce ajutor la adresa dlui Basiliu Morar, paroch în Poiana (Nyirmezó, posta Nagy-Enyed).

Agrafiarea desertorilor militari. Ministrul de honvezi acum publică ordinul prealalt prin care Monarhul a agrafiat la 2 Decembrie pe toți desertorii militari. Agrafiarea se extinde asupra acelor obligați la serviciul militar, cari reprezentându-se la asentare sunt sub cercetare sau sunt condamnați deja; apoi asupra acelor cari au desertat din

serviciul militar și sunt sau sub cercetare sau sunt condamnați, — fie dela armata comună, fie dela honvezime.

Telefon între Europa și America. Tot renumitul Edison a plăsmuit și planul acesta. Așezarea cablurilor pentru telefon nu se va face pe fundul mării ca pentru telegraf, fără vor fi conduse prin ajutorul unor speciale turnuri luminătoare (faruri), cari vor fi ancorate și prevăzute cu un aparat contra orcanelor. Până la realizarea planului însă vor mai trece multe zile.

Ziariști agitați. Ministrul de justiție al Bulgariei a făcut propunerea principelui Ferdinand să agrafeze mai mulți ziariști, condamnați pentru delict de presă. Principele a acceptat propunerea și astfel, după-cum află Pol. Cor. mai mulți ziariști și redactori vor fi eliberați zilele aceste din temniță.

Casă de alienați în flacări. O groaznică nenorocire se vestește din New-York. Casa de alienați din Jankton s'a aprins și a ars total. Impresia, ce a făcut-o focul asupra nenorociților nebuni a fost grozavă. Sculați din somn nebunii se sbăteau furibunzi de grilele ferestrelor și cu strigăte desparate se aruncau asupra ușilor încuiate. Alții apoi se delectau în flăcările ce-i cutropăia și cântând și declamând se aruncau în flăcări. Inspectorii și personalul îngrijitorilor au scăpat și pe urmele lor au fugit și câțiva alienați. Cei încuiați în celule separate s'au pus în flăcări. Până acum s'a constatat că 17 și-au aflat moartea în focul grozav.

Cum se incipă »moda«? Un singur cas e de ajuns să amintim, ca să vedem cât sunt de grozave temeliile și principiile pe care fâlcie se înalță superba »moda«: Victoria, regina Angliei de un timp încoace folosește baston la plimbările ce le face, pe care își razăză debilitatea adâncilor sale bătrânețe. A fost deajuns să vadă lumea pe regina cu baston, imediat toate damele care se respectă și-au cumpărat bastoane elegante și acum în Londra și în Anglia întreagă cea mai nouă modă este: damele se poartă baston de promenadă....

Fustă — mântuitoare de viață. În o comună ungurească s'a întâmplat, că un băiat a picat sub ghiață, când patina. Un avocat i-a sărit în ajutor, dar' rupându-se ghiața a ajuns și el în pericol. Un administrator de moși trîndu-se pe pânțele a voit să le dea ajutor, dar' nu putea să ajungă la nefericit. Atunci o isteasă domnișoară și-a oferit fusta, cu ajutorul căreia administratorul de moși a scăpat și pe avocat și pe copil. D-șoara a fost dusă în triumf acasă.

Să nu ne despărțim! La tribunalul din Seghedin s'au prezentat doi însurați ca se spună că ei se divorțează. Când supărați soții așteptau în antisambra judelei investigator, bărbatul încă odată a mai cercat să-i indulece »idealul« și cu lacrimi în ochi i-a zis: »să nu ne despărțim, dragă, atât de mult te ador — revino ear' la sinul meu iubitor!«

Și gingaș i-a luat mănuta, pe când ochii lui rugători se scaldau în lacrimile jelaniei. Femeia și-a smâncit însă mâna și i-a răspuns mâniașă: — »Nu, nici-odată nu voi mai fi a d-tale. Te rog să nu mă mai agrafești. Această bruscă respingere atât de mult a iritat pe bărbat, încât a început să convingă pe scumpa-i soție despre a lui iubire

FOIA »TRIBUNEI«.

Epistole către un învățător tânăr.

II.

(Urîtul și leacul lui).

Iubite colegă! Zici că te omoară câte-odată urîtul și pentru-că nu ai pe nimeni în comună cu cari ai pute veni și povesti cât de cât despre lucruri cari te interesează.

Îți cred.

Dar' să-ți recomand un bun companion, care știu că-ți va ține de urît. Scrie la redacțiunea »Tribunei« să-ți trimită toate broșurile apărute în »biblioteca »Tribunei«. Sunt multe și interesante și-și bagatel de ieftine la o singură primă le poți plăti fără să-ți se cunoască ceva daună la pungă.

Apoi scrie la »Astra« să-ți trimită »Transilvania«, cursurile cele vechi redijate de fie iertatul G. Barișiu. Și acele sunt ieftine și le poți plăti în rate lunare, când scoți salariul.

Eată de ce-ți spun să faci așa: Acum sînt 22 de ani eram învățător în Vâlcelele-rele, aproape de Hațeg. Mă omora și pe mine atunci urîtul, ca acum pe d-ta. La prima, când scoteam salariul, alergam la Hațeg să-mi omor urîtul. Acolo dam de mulți prieteni, cari imi ajutau a omori pe uricuosul de urît. Dar' știu de ce fel de prieteni dam? De ceia, despre cari zice cântecul:

Ce-oi ave să-mi beau eu ei,
Apoi să mă las să pieu!

P'atunci eram tânăr, credeam că câte pasări sburătoare, toate-s bune de

măncare; credeam că toți aceia, cari imi zic frate și amice — imi sînt frați și amici. Așa trecu multăsoară vreme.

Odată convin în Hațeg cu un coleg de studii, Zaharie Pop, învățător în Spini, azi — sub glia rece. Un om serios și de omenie. El după câteva vorbe prietenești imi și pune întrebarea: Ce opuri și ai adus acum mai de curând? Eu înholb niște ochi mari la el, și n'am ce-i răspund. Apoi erump într'un ris forțat, știu risul orălului: ha ha! »D'apoi ce opuri, că știu că n'o să descoper eu America, că-i descoperită demult!«

Dar' el bun și serios cum era, imi zice numai atata: Hai, scrie numai decât comitetului »Asociațiunii« în Sibiu, să-ți trimită »Transilvania«, cursurile toate câte apărură până acum, și te obligă a le plăti în rate lunare de câte 2 fl. Merg cu el în prăvălia dlui B. Popoviciu și scriu după-cum imi dicta el, că eu nu cutezaui a scrie din capul meu atata potop de istanță lungă de șese șire.

Peste câteva zile primesc din Sibiu un pachet de cărți dela »Asociațiune«. De atunci urîtul a fugit de mine ca diavolul de tămăie. De atunci încet-încet mi-am adus atatea cărți, cât astăzi să stau a le cumpăra odată, nu cred că le-aș pute nici cu 1000 fl. Și crede-mă, de nu le cumpăram, banii tot îi dădeam, să-mi omor urîtul, fără însă de a-mi fi ajuns scopul; dar' așa, urîtul l'am omorât și am o bibliotecă, care ar face cinste și unui om cu venituri mai mari decât are un învățător. Fă și d-ta așa, și stau bun, că nu te vei căi.

Până ești tânăr și singur, folosește ocaziunea să-ți faci prieteni, cari să-ți țină de urît toată viața; și acei prieteni sînt numai cărțile bune, cari vor ține de urît și la copii de copii d-tale,

că ele trăiesc și nu-și întorc fața dela d-ta nici atunci, când nu le tractezi prea prietenește, când le lași să mai cadă pe jos, când le chiar arunci dintr'o cauză ori alta. Căci îndată-ce le iai în mână, ele uită că le-ai tractat rău, și-ți zimbesc și-ți spun tot aceea, când sînt vechi, ce-ți spuneau când erau nouă, numai că le primești cu atât mai bine, cu cât le consulezi mai adesea.

Arată-mi, rogu-te, din semenii d-tale un astfel de prieten, care să-ți spună în toată buna vreme, tot acele vorbe, să-ți dea tot acele povești sănătoase, ca o carte bună! Prietenul, pe care conțezi mai mult, pe care-l ții mai sincer, întrebându-l una-alta, când e bine dispus, și-a da un sfat; ear' când e rău dispus — cu totul alt sfat. Cartea nu-i așa! De aceea a și eșit zicala:

»Le spune ea de pe carte«.

Deci cartea fie prietenul nedespărțit al d-tale; nu o părăsi, că nu te va părăsi; dar' pune-te numai și o părăsește, că peste câțiva ani singur vei dubita, de ai umbat cândva la școală, ori ba? Cunoce oameni cu pozie, cari își știu acum purta mecanicește treburile oficiului lor, dar' fiindcă dela absolvare n'au mai cetit, sînt atât de... nu știu cum și-aș spune, de »fi-e groază să conțiu cu ei. Că, decât simpli plugari s'ar ține mai mult, cel puțin portul și împrejurarea că-s în oficiu așa i-ar arăta, dar' nu poți cu ei vorbi nici cât cu un plugar deștept. Că, cu un plugar azi cevași deștept, poți vorbi despre afacerile economice, despre bucate, fân, vii, pomi, vite ș. a., dar' cu un astfel de om ce să-ți vorbești? Că și-a înșira câte rubrici sînt de a se umple, spunându-ți-le cu o nomenclatură de să-ți astupi urechile; ori că și-a spune unde-i vinul cel mai ieftin și berea cea mai proaspătă?

Dar' un învățător nici nu poate purta cu demnitate oficiul, de nu cetește continuu; prelegerile lui sînt sîci dacă nu leștie face interesante, ear' interesante nu pot fi, de sînt monotone, și de nu cetește continuu, ca mintea lui să fie plină de material din care să scoată cu ușurință când cere trebuința, de nu știe împeștrita prelegerile cu exemple alese — monotone vor fi, și elevii vor dormita în decursul lor, i-a lovi urîtul, și atunci sănătatea bună progres!

Imi vei zice, iubite frate, că eu voi a face din d-ta un pustnic. Fie Doamne! Toate au timpul lor. Învățătorul e om, care aparține societății, deci trebuie să nu se izoleze de societate, când cere trebuința, dar' să-și aducă pururea aminte, că mai întăiu de toate e învățător, — deci prima lui datorie este ca să grijească a fi bine înarmat pentru cariera ce ocupă. Și a se înarma bine, poate:

a) prin cetire continuă;

b) prin convenirea cu colegii sei conștii de chemarea lor.

Deci, când dispui de timp, fă cunoștință cu colegii din satele vecine. Pe cari îi vei afla demni de prietenia d-tale, pe cari îi vei afla la culmea chemării lor, pe cari îi vei afla necutropiți de vre-o patimă, îi cearcă mai des, și-i roagă să te cerceteze. Cu ei poți apoi vorbi multe de toate. Vă împărtășiți păreri și observațiile relative la greaua chemare, veți împrumuta reciproc cărți, veți distrageti. Nu te uita dacă vecinul d-tale coleg, e unit ori neunit, a face astfel de deosebiri ar fi cea mai mare nesocotință. Altcum nici nu știu, nici nu vreau să știu, de ești d-ta unit ori neunit, e destul dacă știu că ești învățător român. Învățătorul român trebuie să fie mult mai presus decât se întrebe pe colegul seu, de-i unit ori neunit; învăță-

torul român trebuie să-și aducă aminte, că Andreiu Murășanu încă era învățător, și el cânta:

»Unde ești tu fiară crudă, ce rîvnesci o despărțire între fiii unui tată, părinte îngrijitor, Care soarele-și trimite la toți fără osebire, Și din roua dimineții satură de cerșitor«,

și:

Legea conștiinței-mi zice: onoră pe D-zeu, Încunjură nedreptatea, fugi de rău și fă ce-i bine, Cunoaște de-al tîu aproape și în opusul Ovrue! Și sperează-ni fericirea, care din aceste vine.

Nu, între învățătorii Români nu-i iertat să fie divergente; ei sînt datori să se consulte sincer și să se ajutore împrumutat, căci sînt învățătorii poporului român, care e nedespărțit în limbă, datini, suvenirii și aspirațiuni, precum nedespărții între sine trebuie să fie și învățătorii lui; ei trebuie să se jubească din inimă, ca să urmeze sfatul învățătorului celui mare, care le-a demandat:

»Iubiți-vă unii pe alții, ca din aceasta să vă cunoască lumea, că sunteți următorii mei!«

Urmând așa, sperez că nu te vei căi că te omoară urîtul; tot timpul îți va fi ocupat, și omul ocupat fiind, uită de urît și nu se pot încuibă în el relele.

Veți întreba: Se poate?

Da, îți răspund, și bucuos îți aduc câteva exemple.

Albinele, după-ce și-au umplut coșnița de miere, de multe-ori prind a se bate între ele. Stăpânul lor cum observă aceasta, își zice: aha! n'au ce lucra! Se dau de lucru! Și întoarcă coșnița într-o parte și aruncă un pumn de mac în ea. Albinele ved lucrul străin pe faguri, li iau drept macul și se apucă cu diligență a curăți fagurii de mac; uită dușmănia, uită de a se mai bate. Ocupațiunea le face bine; lipsa de ocu-

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes
Proprietar: Pentru „Tipografia“, societate pe
acțiuni: V. H. Dressnandt.

Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.